

Štítová spona z bronzového depotu Ivančice 4 (okr. Brno-venkov) z kultury středodunajských popelnicových polí, mladší doba bronzová, 1250–1150 př. n. l. (d. 190 mm, š. 30 mm)

Dvojdílná štítová spona s úzkým protáhlym štítkem u konců přecházejícím v drát kruhového profilu stočený do malých spirálovitých růžic, na jednom konci s jednoduchým smyčkovitým zachycovačem. Jehla s veslovitou hlavicí je v terminální části lehce odrcená. Na štítku bohatá vhloubená výzdoba: po obvodu štítku jemné šikmé rýžky lemované z vnitřní strany rýhou, štítek rozdělen příčnými rýhami do osmi polí, vyplněných od kraje do středu shodnými dvojicemi výzdobných kompozic – v krajních polích příčně na příčné rýze postavený oblouk z vybíjených bodů, v druhých polích tři paralelní řady krátkých příčných rýžek, třetí pole jsou prázdná a obě vnitřní pole vyplňuje jednoduchá obloukovitá rýha podél okraje, lemovaná na vnitřní straně řadou vybíjených bodů. Spony tohoto typu, označované také jako spindlersfeldské, jsou typickým druhem praktického šperku mladší doby bronzové s hlavní oblastí jejich výskytu ve středním Podunají (zejména jižní Morava, Dolní Rakousko, západní Slovensko, severovýchodní Maďarsko), kde jsou často součástí bronzových pokladů a hrobových výbav. Byly používány nepárově jako šatní spínadlo zejména na ženském oděvu. Vzhledem k jejich velikosti i masivnosti (v typologickém vývoji se tyto spony navíc zvětšují) tato ozdoba spínala spíše hrubší látku, patrně nějaký přehoz nebo plášť.

Ze sbírky Moravského zemského muzea; inv. č. 182344

Dokumentace znaků cizelované výzdoby štítové spony pomocí traseologického forenzního mikroskopu (mikrofotografie: Matěj Kmošek, AÚ AV Brno, v.v.i.)

NÁLEZY NEDOHOTOVENÉ ŠTÍTOVÉ SPONY JAKO PRAMEN POZNÁNÍ JEJICH ZHOTOVENÍ

Vzácný doklad postupu výroby šperků v mladší době bronzové poskytuje několik artefaktů z jenišovického pokladu, který je dnes součástí sbírky Národního muzea. V depotu více než dvou set bronzových předmětů knovízské kultury z oblasti Mělnicka se dochovala i nedohotovená štítová spona. Fotografie a nákresy ukazují, že kovotepec musel nejprve tepáním postupně prodlužovat bronzový prut a jeho střední část vytepat ve štítek. Oba konce potom svinul do spirál. Plastická výzdoba je dotvořena patrně cizelováním. Na výstavě byly tyto artefakty prezentovány fotografiemi, aby bylo možné analogicky prezentovat postup výroby vystaveného originálu.

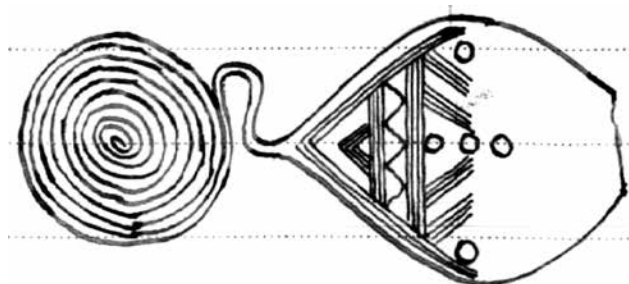

16.134

**Nedohotovená
bronzová štítová spona,**
z archeologické sbírky
Národního muzea

16.132

Bronzová štítová spona se zdobeným terčem, z archeologické sbírky Národního muzea